

135.150

135150

ÖNITÉLET

51

be **IRTA: FORSTER GYÖRGY**

BA

ÖNITÉLET

IRTA:

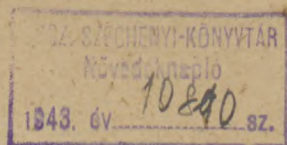
FORSTER GYÖRGY

41.391—1942. M. E.

BARTL FERENC KÖNYVKIADÓ, BUDAPEST

be

135150

és m
kor
tava

vég.
kat
port
resz
a tö
les
inn
árny
szal

szél

ELSŐ FEJEZET.

Pogány Imre, a fiatal tanító átgázolt a vízmosáson és megállt az erdő szélén. Azon a napon volt ez, amikor a vész — váratlanul és irgalmat nem ismerve — tavasz óta harmadszor zúdult rá Zalapátfalvára.

Sarjűgyűjtés ideje volt, forró, tikkadt augusztus-vég. A tarlókon és a taposott úton tenyérnyi hasadásokat szántott a hathetes aszály. Az erdő fölött vékony porfelhő úszott, a domboldal szőlősorainál láthatóan reszketett a levegő. Az út itt meredeken lejtett egészen a töltésig, amelyen túl a Zala árterülete kezdődött: széles kaszáló, nyílegyenes sarjűrendekkel. A Zala vize innen, felülről csak itt-ott csillant meg, a nád között; árnyékot dobtak rá a fűzek és nyírfák, még távolabb a szalmatefős pátfalvai házak.

A nap még vakítóan tűzött, éppen szembe az erdőszéllel; a szemhatár szélén azonban, délkelet felől, a

Balaton irányából sötétlila felhők bodrozódtak elő olyan hirtelenséggel, hogy a bokrok közt csevegő gébicsek röppentek föl tőle.

Pogány Imre lassan lecsúsztotta válláról vadászfegyverét. Rátámaszkodott és tenyeréből ellenzőt csinált a szeme elé.

A borulás villámgyorsan terjedt, de odalent a sarjügyűjtők még nem vették észre. A nap nyugatról éppen a felhőkre sütött.

A tanító megfordult és a rétsági szőlők halványkék dombsorát kezdte figyelni; most minden attól függett, hogy az a keskeny és opálos vonal eltűnik-e a borulás függőnye mögött.

Ha igen, akkor az ítéletidő elrobajlik, mielőtt a felhők Zalapátfalvát elérnék; csak szél lesz, ami megbontja a sarjürendeket és földigveri a fűzfák hajlékony lombkoronáját; de ha nem, akkor az Úristen legyen Irgalmas minden teremtetett lénynek, aki nem menekül el idejében a két gát árterületéről. A zápor ilyenkor eléri a határt, túlszáguld rajta és valahol Zalabér, vagy Pakod fölött csinál tengert a határból; a Zala percek alatt megnő s hiába nyitnak neki minden malomnál gátat, nekirohan a gátfalaknak s még jé, ha magát a falut megkínéli. De sarjú, petrence, szekér, ló, ökör és ember; minden, ami az ártéren van, összekavarodva sodródik tovább a rohanó áradatban.

Fönt, az erdő fölött a nap fénye már csontszíndűre változott a felhők szélén; távolabb füresa sápadtsággal derengett fel a korai alkonyat s a rétsági dombok kígyóvonala még egyre látszott. Hiába talán ők imádkoztak jobban; hiszen, ha a „Balaton okádni kezd“, nyolc-tíz falu határa mindig belepusztul.

Pogány Imre szája merev vonallá szűkült. Meglódult, mint akit titkos erő taszít a lejtőn. Saját árnyéka azonban megfőrpantotta; ember legyen, aki izommal bírja innen a gátig, hiszen a veszedelem percek alatt a fejük fölé ér.

Már érezte is az első, ártatlan legyintésű fuvallatot, amit rögtön második, erősebb szellőkés követett. De ez csak itt érezhető a hegyoldalon; nyomtalanul süphan el a mederben dolgozók feje fölött. Fején benyomta zergetollas kalapját és csőre töltötte a puskát; ha már a foglyokkal nem boldogult máma, legalább a veszedelem hírét adja tudtul a falusiaknak.

Puskája eldördült. A lent dolgozó emberek közül azonban egyetlenegy sem állt meg.

Próbált kiabálni. Szája elé szorított kézzel ordított, bár maga is tudta, hogy reménytelen minden erőlködés. Nyaka közé szedte hát/lábait s ahogy az izmai-tól telt, nekirohant a hegylankának.

A szél azonban gyorsabb volt nála; félúton sem

járt, amikor már megborzosolta a magas nád tetejét, majd belékapott a nagyobb boglyák tetejébe.

Erre az első, komolyabb szélrohamra szempillantás alatt megállt a munka; az emberek villát, gereblyét szekérredobva kapkodtak a lovak istrángja után.

De akkor már kövér cseppek verték a port s a borulás úgy száguldott át fölöttük, mint az Isten eleven haragja. A nap néhány másodpercig révetegen küzdött a felhők szörnyei ellen, sugarai át-áltörték a sűrűsödő homályt, azután egyszerre eltűntek, belesüllyedtek valami ijesztő, tintaszínű kavargásba.

A szélzúgáson át hirtelen felhátolt a hegyig a falusi templom félrevert harangjának kongása.

— Még ez is! — villant át tanító agyán. — Jég elé harangoznak!

Ebben a percben zúdult le a zápor, amit csak a városi nép hív felhőszakadásnak. A föld embere, az időjárás és évszakok gyermeke sokkal találóbb nevet adott neki: *istenítélet*.

Istenítélet volt ez is, de halálos ítélet!

Az alvégen hirtelen megszűnt a malom zúgása és éles csikorgással húzódott fel a zsilip. A víz harsogva tört rá a zuhogóra és egyszerre köröskörül futamodásnyira zsugorodott a szemhatár. De még így is vastag sugarakban ömlő zápor függönyén át is látni lehetett,

amint a színültig megtelő meder vize egyre szélesebb foltokban bukkan elő a lelapult nád rengetegéből.

Pogány Imre elérte a gátat. Jobbra tért, a köves út felé és átrobogott a hídon. Előtte elmosódó árnyékok mozogtak valószínűtlen messzeségben és némán, mint a kísértetek; szekerek, lovak és emberek, amint az életöszlőn vad iramával kapaszkodtak a menekülést jelentő töltés felé.

Lent azonban, az árterület falu felé eső szélén, ahova már széles hullámokban csapott ki a Zala, még egy kivéhetetlen árnyék gomolygott. A zápor elfogta a látást, az orkán elkapta a hangot; Pogány Imre mégis tudta, hogy mi történik odalent: valaki két ellenféllel birkózik egyszerre. Az áradattal és saját megbokrosodott lovaival.

Nem gondolkozott és nem veszített egyetlen drága másodpercet sem; átkúszott a hid karfája alatt és hirtelen nekieresztette magát a köves út töltésének. Nyögve terült el a záporpaskolta kiöntésben, de felugrott és sarat, sarjúsálakat köpködve rohant tovább.

— Jövek! — kiáltotta. De mindjárt utána önkéntelenül visszatorpant.

Meglátta a félig megrakott szekeret, a két ágaskodó lovat és mellettük egy színes szoknyát. A szoknya fölött fehér réklő. Azulán csapzott, barna haj és egy

erőlködéstől eltorzult, fiatal menyecskearc, néhai Bálint Jóska fiatal özvegyének arca.

Özvegy Bálintné kikapós menyecske hírében állott, Lehet, hogy volt igaz a pletykákban, lehet, hogy nem. Bálintné dolgos asszony volt és a tejbe is volt mit aprítania.

Mindez átvillant a fiatalember agyán, de csak múlt pillanatra. A víz már térden felül ért és olyan sodrással rohant, hogy alig lehetett megállni benne. A táncoló lovak minden pillanatban elzuhanhatnak, vagy elránthatják az asszonyt. De különben is egyre inkább a meder felé keveredtek.

— Jövök! — ismételte Pogány Imre és máris megragadta a baloldali ló zabláját. — A bakra! — lihegte az asszony felé s míg jobbkézszel elkapta a lehanyatló gyeplőszárat, lábát megvetve teljes erővel húzta a lovakat a feljáró felé.

Irtózatos munka volt és csaknem reménytelen. Olyan csökönyös parasztivadéknak kellett hozzá lenni, mint amilyen Pogány Imre volt; a két ló fejét rázva, nyerítve ugrált össze-vissza s mire nagy nehezen neki lehetett ugratni őket a kaptatónak, a tanító is megmérte néhányszor a földet.

De végre biztos talajon álltak s a fiatalember egyetlen ugrással a bakon termett. Ideje is volt, mert az özvegy Balognéből úgy látszott, végkép kiszállt a

lélek. Félig ült, félig feküdt, hátracsúszva a vizes szé-
nán; arcán, nyakán és a mellére tapadt ruhán patak-
zott a zápor.

— Még csak ez hiányzott! — dörmögte a fiatal-
ember, de azért — bár az ő szemei előtt is vörös köd
gomolygott a fáradtságtól — a lovak közé csapott.

Baloghné háza szélről állt a faluban, s a ki-
merültségtől habzó szájú, megrettent állatok vágatva
vitték odáig a zörgő alkotmányt.

Pogány behajtott a szín alá, azután eloldotta a
reszkető lábú lovak istrángját. A két csikó rúgott és
bokrolt a rémülettől; be kellett vezetni őket az istál-
lóba, nehogy világgámenjenek. Mire visszatért, az asz-
szony már ült, de még bágyadtan és félig értetlenül
lógatta lábait a szekér oldalán.

— Jaj, tanító úr... áldja meg az Isten! — Csak
ennyit tudott mondani.

Pogány Imre elhárítóan intett.

— Hagyja, Baloghné. A puskám... idedobtam
valahová a széna közé...

— Tüstént. Tessék csak bemenni a házba, majd
megkeresem... hiszen így még mozdulni sem me-
rek... és lopva végignézett ázott ruháján.

Pogány eltámolygott a konyhaajtóig. Bármint állt
is a dolga Baloghnéval, érezte, hogy egyhamar aligha
vinné tovább a lába.

Az asszony egyébként nem váratott soká magára. Hallatszott, amint a kamrában motoz, azután egyszer csak megjelent az ajtóban száraz rékliben, papucsban, lesimított hajjal. Nyoma sem látszott rajta az átélt izgalomnak, sem fáradtságnak. Egvik kezében diópálinkás üveget szorongatott, a másikban a puskát hozta, félelmében távolfartva magától.

A fegyvert letámasztotta az ajtó mellé a falhoz, azután a fiókos szekrényből pálinkás üvegpocharat vett elő.

— Tessék, tanító úr, hiszen didereg. Szívesen kínálom, bár egyébbel is meghálálhatnám...

Pogány hálásan nyult a pálinka után.

— Ugyan ne... kicsit segitettem, ez az egész.

— Az ám. A két szép csikóm odapusztult volna.

— Erről jut eszembe. Jó lenne megcsutakolni őket. Na, Isten vele Baloghné

Minden erejét összeszedve indult az ajtó felé, de akkor hirtelen kint is lépések cuppantak a magas sárban. Nyílt az ajtó és deres képű, zömök férfi állt meg a küszöbön. Kalapjáról, kifordított kabátjáról ömlött a víz.

— No Zsófi... dörrent be jókedvűen — eső ide, zápor oda, hoztam ám várásfiát...

A hetykén válrradobott kabát alól színes török-

kendőt húzott elő és két lépéssel a szoba közepén termett. Csak akkor vette észre a fal mellett álló tanítót s keze a levegőbe dermedt a csodálkozástól.

Pogány Imre lábát is földhöz szegezte a meglepetés. Régóta beszéde lett volna Csűrös Gergellyel Terka miatt. Ezt mind a ketten nagyon jól tudták. De Csűrösnek egyáltalán nem volt sürgős az ügy. A tanító pedig félt, hogy ezzel az elkerülhetetlen találkozással végkép elrontja a dolgot. Ha megtudja Terka, az érzékenylelkű, tanult lány, hogy ő itt volt, mindennek vége.

A váratlan találkozás egyformán meglepte mindkettőjüket.

Elsőnek Csűrös tért magához. De nem a tanítóhoz fordult, hanem a menyecskéhez:

— Úgy látom, művelődni akarsz, Zsófi... Hát csak tanulj szorgalmasan...

Azzal megfordult s a kendőt subája alá csapva, kifordult az ajtón. Olyan robajló lábdöngetéssel cupogott el az ablak alatt, mint egy szakasz szabadságos katona.

Baloghné összecsapta a kezét.

— Úristen, mi történt ezzel... tanító úr... Én visszahívom.

Olyan őszinte kétségbeesés csengett a szavaiból,

hogy Pogány visszanyelte a torkára toluló szavakat.
Hanem azért mégis robbant belőle az indulat:

— Vigye el az ördög! És az asszonyt megelőzve
kivágtatott az ajtón.

Éppen akkor ért a kapuhoz, amikor Csűrös Ger-
gely lovai gyors trappban dagasztani kezdték a sarat.
A zápor még mindig úgy ömölt, mintha dézsából zúdi-
tották volna.

szel
sem

kap
arcá
mos
meg

Meg

felé
más

II. FEJEZET.

Ragyogó reggel volt. A lány hajlású zalai-táj olyan szeliden nyujtózkodott a napsütésben, mintha sohasem látott volna vihart.

Idősebb Pogány Ferenc a méhesben babrált a kaptárak között, a méhek százával rajzottak körülötte, arcára, nyakára, karjára szálltak, s az asszony, aki most tünt föl a méhes előtt, ezért csak távolabb mert megállni, a fonott kerítés ajtajánál.

— Apjuk...

— No...

— Tudod-e, mit beszélnek?

Az öreg Pogány vállat vont.

— Majd megmondod.

— Meg ám... — lélegzett mélyet az asszony. —
Meg ám, mert még széjjelvet az indulat

— Nocsak... Tán beléndeket reggeliztél?

— Én? Talán ezek — az asszony fejével az utca felé intett. — Azt beszélnek, hogy Imre a Balognéhoz mászkál...

Az ember keze megállt a levegőben.

— A mi fiunk? — kérdezte hitetlenül.

— Az, hát — tört ki Pogányné. — Borbála néne saját szemével látta őket, amint a Zsófi kocsijával befordultak.

— A Zsófihoz?

— Nem is a templomban! De értetlen kend...

Az ember néhány lassú mozdulattal lerázta magáról a méheket. Közelebb ment.

— Szóval, Zsófihoz... — ismételte. — Aztán mikor?

— Tegnap alkonyattal. Már az egész Szövetkezet tudja...

— Majd tudja az egész falu is; csak bízd arra a vén boszorkány Borbálára.

Még állt egy jó darabig, maga elé nézve, azután hirtelen visszafordult a méhek felé. Az asszony szeme felakadt a csodálkozástól.

— Csak ennyit szól hozzá?

Az ember bólintott.

— Csak ennyit.

— Úgy... — csattant fel az asszony. — Tán még menyének is elfogadná azt a személyt.

— El én. Inkább őt, mint azt a másikat aki után mászkált.

— Bolond kend. Mi baja Csűrös Terkával?

— Vele semmi — vont vállat az ember. — De előbb lesz nászom a hóhér kötele, mint a vén Csürös.

— Hiszen kibékültek.

— Kiám. A bíróválasztás miatt. De attól még...

Elharapta a szót és hozzáfogott, hogy felnyissa az egyik kaptárt. Pogányné tapasztalathból tudta, hogy, többé egyetlen szót sem lehet kihúzni belőle.

Legyintett és elviharzott a ház felé. Éppen akkor ért a kiskapuhoz, amikor Imre belépett rajta. Legszívesebben nekitámadt volna, de amint az arcába nézett, visszatorpant. Fia rossz hangulatban volt. Szó nélkül ment el az anyja mellett és úgy becsapta maga mögött a tisztaszoba ajtaját, hogy csak úgy döngött.

Csürös Terká, amikor reggeli harangszókor kilépett a szoba ajtaján, színes törökkendőt pillantott meg a kőoszlopos tornác asztalán. Tudta, hogy az apja előző nap üszöket adott el a béri vásáron. Felkapta a kendőt és leszaladt vele az apjához a sérüskertbe.

— Jaj, de szép kendő! Ugye, nekem hozta, édesapám?

Az öreg morc tekintetet vetett rá

— Tedd lel — legyintett kurtán. Hangja olyan volt, hogy Terka megszeppenve indult vissza a ház felé.

De alig tett öt lépést, az apja hangja megállította.

— Terka!

A lány megfordult.

— Tessék, édesapám.

Csűrös Gergely leszúrta a vasvillát a kazal tövébe. Komótos léptekkel a lányához ment és megállt előtte. Hangja halk volt, de erős és átható, mint mindig, ha komolyan beszélt.

— Azt mondd meg, mikor beszéltél a tanítóval?...

Terka bíborvörösre pirult.

— Már régen... azaz hogy... tegnap véletlenül találkoztunk

— Úgy... a Szövetkezetben?

— Ott.

Csűrös visszafordult a vasvilláért.

— Jó. Hát ide hallgass. Nekem otthagyd azt a senki fiát, mert kipróbálom rajtad ez a vasvillanyelet. Érted?

— Értem, de...

— Miféle de?...

Terka hátrált néhány lépést. Ilyenkor mindig intokolt volt az óvatosság.

— Imre azaz a tanító már régen beszélni szeretne Édesapámmal ..

— Minek? Kinőttem már az iskolából. Vagy mi?...

— Igen, de miattam... — mély lélegzetet vett,
— El akar venni feleségül...

Kimondta. Szemét lehúnyva várta a vihart. Az öreg azonban mozdulatlan maradt. Úgy sziszegte, alig mozgó szájjal:

— Feleségül... A jussodért, mi?

— Nem a jussomért. Azt mondta, nem kell neki semmi, csak én...

— Csak te... Aztán akkora hős, hogy ezt neked kell megmondani?...

Terka kapkodva szedte a lélegzetet. Anya nélkül nőtt fel s a falusi lány ritkán van bizalmas viszonyban az apjával. Most mindent egyszuszra szeretett volna elmondani, mielőtt az öreg elhallgattatja.

— Ő már akart beszélni Édesapámmal. Én mondtam neki, hogy várjunk még

Csűrös ismét megemelte a vasvillát. Nem haraggal, inkább úgy, mint aki ismét munkához készül.

— Az jó — vetette oda. — Csak várjatok. Várhattok holtig. Te fiatal vagy, neki meg mindegy. Az özvegy Baloghnéhoz szaladgál.

— Édesapám!

Terka nem igen érte fel ésszel, amit az apja mondott; inkább csak a falu közvéleménye jajdult fel benne. Csűrös ránézett. Mondani akart még valamit. A szó azonban a szájára fagyott.

A ház felől ugyanis ebben a pillanatban feltűnt a tanító alakja, amint nyugodt, egyenletes léptekkel közeledett.

Megemelte kalapját.

— Jó reggelt adjon Isten.

— Jó reggelt.

— Beszélgethetnénk-e néhány szót négyszemközt, Csűrös uram?

— Csak nem adórul?

— Nem. Inkább arról, hogy két ember tegnap találkozott valahol.

Terka az apjára nézett. De olyan kőkemény arcot látott, hogy Imrére már tekinteni sem mert. Sarkonfordult s a tarka kendőt a szája elé gyűrve, elszaladt. Csűrös pedig letette a vasvillát. Kezét beletörölte a nadrágja szárába, de kézfogásra azért nem nyújtotta. A pipája után nyult s csak úgy, a csutora mellől, odavetette:

— Akkor hát kezddhetjük, tanító úr. . .

— Tegnap délután mi ketten találkoztunk, Csűrös gazda. Még hozzá olyan házban, ahol mindketten egyforma joggal tartózkodtunk.

— Biztos-e?

— Biztos. Mert vendégek voltunk mind a ketten. Maga köszönés nélkül rontott be s amikor meglátott, nem kérdezte mi vitt oda, vagy egyáltalán: jószán-

tamból mentem-e, hanem ehelyett durván nekitámadt egy ártatlan nőszemélynek.

— Ugy-e?

— Láthatta, vizes voltam, mint az öntött ürge. Bálintnét mentettem ki kocsistól az árból. Én hajtottam háza a lovakat.

— No, magam sem voltam taplószáraz.

Pogány Imre elhárítóan legyintett.

— Semmi közöm hozzá, hogy miért beszélt úgy Baloghnévai, ahogy beszélt. A maguk dolga. Én csak azt tudom, hogy miért nem szólt hozzám.

— Ha tudja az úr, akkor punktum.

— Dehogy punktum. Tudja jól, hogy a lányával szeretjük egymást. Nem volna semmi akadály, hogy férj-feleség legyünk, csak maga.

— Úgy igaz.

— S mind ezt azért, mert apámmal valamikor összepöröltek három ekenyom elszántott föld miatt. És mert magát ezért három hónapra lecsukták.

— Hallja-e, tanító úr!...

— Én most nem vagyok tanító úr. Csak Pogány Imre vagyok.

— A falu első gazdájának a fia, mi?

— Az sem. Csak egy egyszerű legény, aki nem

Ijed meg a maga árnyékától és attól sem, ha szerelmese apja történetesen megköti magát.

— Most már aztán elég legyen!

— Még nem végeztem, gazduram. Maga párszor kijelentette már sokak előtt, hogy hozzám hasonló senkiházihoz nem adja a lányát. Nem törődtem vele. Gondoltam, majd megpuhul. A tegnap délután mást bizonyított. Nos tehát, vegye tudomásul, hogy a lányát elveszem. Ha adja, szépszerével, ha nem . . .

— Szeretném látni!

Pogány Imre bólintott.

— Holnap estig várok a válaszára. Ha nem mond igent, holnapután bemegyek Egerszegre az árvaszékre. Zároltatom Terka anyai hagyatékát, gondnokot nevezetek ki mellé és elveszem — gyámhatósági beleegyezéssel. Érti?

Elhallgatott. Olyan csend szakadt közéjük, hogy a szállongó legyek muzsikáját is tisztán meghallották.

Csűrös arca rákvörösré vált a dühből. Pillanatilag úgy állt ott, mint akit fejbevertek. Azután hirtelen kétkézre kapta a vasvillát.

— Takarodj! — süvítette. — Takarodj ebfattyá, mert!

Pogány Imre nyugodtan kalapot emelt, megfordult és kimért léptekkel elindult a kapu fele. Tudta, csak az menti meg Csűrös dühétől, hogy magyar ember hátulról sohasem használ fegyvert.

HARMADIK FEJEZET.

Az öreg Pogány sokáig beszélgetett fiával bent a tisztaszoba hűvösében. Azután még sokáig gondolkodott az öreg körtefa alatt, a kertben. Végül déltájban felkerekedett és egyenesen a plébániára ment. Félóra mulva együtt jöttek ki a kapun az öreg plébárossal; de míg Pogány Ferenc hazafelé indult, a főtisztelendő páter a Csürös-porta felé vette útját.

— Ide hallgasson, Csürös gazda — kezdte, amikor szemben ült Csürössel a tisztaszobában. — Ide hallgasson. Engem Pogány Ferenc küldött magához; az üzeni, beszélt a fiával és látta rajta, mennyire komolyan szereti a maga lányát. Nem akarja tovább a békétlenséget kettőjük között, nem szeretné, ha a fia csúfot tenne a saját házasságával.

— Nem is tesz, amíg én élek.

— Csak lassan a testtel. Az öreg Pogány azt szeretné, hogy béküljenek össze. Adja beleegyezését a házasságtól, ő pedig előttem megígéri, hogy a legközelebbi bíróválasztásnál visszalép és minden erejével a maga megválasztását támogatja.

Csürös Gergely felkapta a fejét.

— Mit mond a főtisztelendő úr?

— Jól hallotta, — mosolygott a pap. — Tudom, hogy megérdemelné a bírói tisztséget, bár kis alaki akadálya van. Az a bizonyos három hónap.

— Az ám.

— Csakhogy ma már az sem akadály. Van törvény, amely lehetővé teszi a megjavult bűnbeesettnek, hogy vétket és büntetést egyaránt töröljenek. Ha beleegyezik a házasságba, magam megyek Egerszegbe, elintézni az ügyet.

Csürös az ajkát rágta.

— Hát nem mondom... ostobák voltunk mind a ketten, vagy húsz esztendeig. Azután, ha ez a bíróság csakugyan komoly.

A plébános felállt.

— Beszéljék meg maguk ketten. Pogány Ferencnek ügyis illik eljönnie leánynézőbe aztán, ha mondjuk meghívna vacsorára... Én szívesen közvetíteném az üzenetet...

Csürös arca szederjes szürkére változott; húsz év haragját nehéz egyszerre leküzdeni. Hanem az a bíróság...

Kinyújtotta kezét.

— Üzenje meg neki, főtisztelendő úr, hogy szívesen látom.

Hogy kimondta a legnehezebbjét, mélyet; megkönnyebültet lélegzett. Az ajtóhoz lépet és kiszólt a konyhába:

— Terka..

A leány csodálkozó és zavart arccal lépett be. A plébános barátságos mosollyal nézett rá.

— Terka lányom, édesapád belátta, hogy neked, meg Pogány Imrének jogotok van a boldogsághoz; beleegyezését adta, hogy összeesküdjete. Köszönd meg neki.

Terka boldogságtól ragyogó arccal lépett az apja elé. Csűrös azonban elhárította:

— A főtisztelendű úrnak köszönd. Ő csinálta az egészet. Pogányék ma nálunk lesznek vacsorán, úgy igyekezz. És kérd meg a plébános urat, tiszteljen meg bennünket ő is. Így lesz a legbiztosabb, hogy mindenki megtartja a szavát.

Az utcáig kísérte a papot és amikor visszament, félretett minden munkát. Lement a pincébe, hogy kiválogassa a legöregebb, legjobb borokat.

Terkának kevés lett volna az is, ha egyszerre húsz keze nő: libát, kacsát, csirkét kopasztott, csigatésztát gyúrt, rétest nyújtott. Meg akarta mutatni,

hogy gazdasszony a talpán. Csűrös hagyta. Őt magát is lefoglalta az előkészület.

Alkonyattájt már ünnepi feketében tartott utolsó szemlét az ütegebe rakott üvegek felett. Nem volt megelégedve az eredménnyel; pálinka, meg bor ugyan fölösen akadt, de nem volt sör, sem asszonyoknak való szeszes édesség. Már pedig, lássák Pogányék, hogy akármilyen első gazdák, a Csűrös-porta sem hátrább való.

Fogta botját és átlment a szövetkezetbe.

Rendelt tíz üveg sört és kiválasztott három üveg likört, egy pirosat, egy zöldet, meg egy remek aranybajátszót. Hadd szórakozzék Pogányné, meg Terka.

A szövetkezet kocsnájában csak néhány pálinkázó félember akadt. Az üzletvezető ráérőben oda-könyökölt a pultra.

— Tán kézfogó készül, Csűrös, úr, hogy ennyi finom italt vitet.

— Olyasféle..

— Na, sok szerencsét. De kinek a kézfogója lesz a magáé vagy a lányáé?

Csűrös nevette.

— Híjnye! Olyan legénynek nézek ki, hogy még számíthatnék kézfogóra?

— Miért ne? Öreg ember nem vén ember.

— De nem ám! Csak éppen komolyabb dolgokkal vagyunk elfoglalva.

A pálinkázó részeg félemberek közül az egyik felítötte a fejét.

— Jól beszéll! — bölintott a többieknek. — Bíró-
nak készül a lánya árán...

Csürös kezében megmerevedett a bot.

— Mit beszél ez az ember?

— Semmit... — legyintett az üzletvezető. —
Részeg, ne hallgasson rá.

Az öreg Csürös azonban akkor már az asztal mellett állt.

— Mit mond kend? Hadd halljam!

A félelme gyulladt, alkoholos szemmel pislogott fel rá. Ismerte Csüröst és Csürös is őt; valamennyien
főlnapszámot számító emberek voltak. De most az
egyszer valahogy lobbort vetett bennük a pálinka
indulata.

A megszólított imbolyogva felemelkedett.

— A pap se prédikál kétszer, ugy-e, komák? —
fordult a többiekhez. — És különösen ingyen nem.

Torz vihogás követte a tréfát.

Csürös arca lángbaborult.

Kirántott a pulton sorba rakott üvegek közül

egyet, nagyot húzott belőle és a maradékot az asztalra állította.

— Igyanak kendtek. Lesz több is. De most már halljam a prédikációt.

Zavart csend támadt. Az üzletvezető megpróbált csillapítóan közbelépni, de Csürösben akkor már elszakadt a gát.

Egyetlen karmozdulattal félresöpörte az útból az üzletvezetőt. Vésztjósító szemekkel nézte a félemlereket.

— Halljuk!

Azok tempósan ittak. Látszott rajtuk, hogy igyekeznek húzni az időt. De végül az, aki először jártatta a száját, megemberelte magát.

— Ugy volt az, gazd'uram, hogy az egyházfi itt járt még délben — kezdte. — Három féldecit ivott. Igaz-e, Szalai úr? — hívta segítségül az üzletvezetőt.

De Csürös botja türelmetlenül koppant a padlón.

— Nem az egyházfira vagyok kíváncsi! Azt mondja kend, amit kezdett.

A másik kétfelé törölte lelógó harcsabajuszát. Töltött és újra ivott.

— Szóval, hogy szavamat ne ejtsem... — köszöriülte a torkát — az egyházfi mondta, hogy hát üzenetet visz Csüröséktől Pogányékhoz. A plébános úr

küldte, hogy kész az egyezés a bíróságról; oszt gazd-
uram lánya az ár. . . Mert hogy a Pogány tanító igen-
csak veszködik utána. Így volt no. . . Ennyi az egész. . .

Elhallgatott. Töltött és megint ivott. A viláért
sem nézett volna a pult felé; ugyis tudta, hogy az üzlet-
vezető villámló tekintete semmi jót sem ígér.

A szövetkezetes azért mégis megpróbálta menteni
a helyzetet. Odament Csűröshöz és a vállára tette a
kezeit.

— Nem egészen úgy volt, ahogy ez az atyafi
mondta. Az ital beszél belőle, láthatja, gazd'uram.

Csűrös vállának kurta mozdulatával lerázta ma-
gáról az üzletvezető kezét. Ugy bámult az üzletveze-
tőre, mintha lidércnyomásos álomból ébredt volna.

Legyintett

— Hagyja az úr — dörmögte. — Értem én. Látok
én mindent. Amit ezek tudnak, tudja az egész falu. A
szenteltvíz se mossa le rólam, hogy a lányom árán
lettem bíró ha egyszer az leszek.

— Ugyan már, Csűrös uram! Ha locsognak, locsog-
janak. Tudhatja, hogy minden csoda három napig
tart.

Csűrös keze előrelendült. Megragadta a félembek
előé állított üveget. Hosszú kortyokban ivott a go-
romba italból. Azután az asztalra csapta az üveget,
hogy az alja ezer darabra tört.

— Most már ihattok, ha tudtok!

Tarkójára lökte kalapját és még egyszer az üzletvezetőhöz fordult.

— Mondok magának valamit Szalai úr. Az a csoda, ami ma kezdődik, nem három napig tart majd. . .

— Az Istenért, legyen esze — állt eléje az üzletvezető.

De Csűrös Gábor félretolta.

— Van! És azért megyek el innen, hogy el ne menjen.

Kicsörtetett az üzletből. Nyitva hagyta maga után az ajtót. Féktelen, dühös indulat lökte előre, hazafelé. Nem tudta, csak homályosan érezte, hogy egy rettentés, kérlelhetetlen és irgalmatlan hatalom szólt bele az életébe: a falusi közvélemény. Az emberek nyelve. És dühében úgy hitte: nekironthat ennek a hatalomnak.

Ahogy befordult a háza felé, egyszerre megtorpant. Az utca végén három férfi és egy asszony tűnt fel: a két Pogány, Pogányné és a plébános. Békésen, vidám derűvel közelédtek.

Csűrös agyában pillanatra és homályosan felködlött, mi lenne, ha hadat üzenne a falu szájának. Ha a pap, a bíró meg ő, Csűrös Gábor, nagyon akarnak valamit, a falu ugysis tehetetlen velük szemben!

De azután a félemberek komisz vigyorgása tűnt emlékezetébe és attól ismét elködlött a tekintete; ha

így adódott, hát lássa meg a falu, hogy Csürös-Gábor nem adja el a lányát, mégis bíró lesz.

Nem várta meg, amíg a társaság odaér a háza elé; néhány lépéssel eléjük ment. Botját sem vette át balkezébe, a kalapját se mozdította.

Csak úgy hányiveti fenhéjázással állta el az útjukat.

— Ha hozzám jössz, Pogány Ferenc, tudd meg, hogy meggondoltam a dolgot.

A társaság visszatorpant. Csak a plébános lépett közelebb.

— Mit beszél, Csürös gazda?

— Amit az eszem diktál — ütött mellére a másik.
— S ha éppen tudni akarják, nem is volt szándékom békülni soha. Csak látni akartam, hogy Pogány Ferenc miként szerénykedik a házam elé.

— Csürös!

A fiatal tanító hangja úgy csattant, mint a revolverlövés. Ha a plébános idején közbe nem veti magát, a két férfi nyílt utcán összemarakodik.

De a plébános hangja is remegett a felindultságtól.

— Jó ember, elvette Isten az észét magának?

Az indulattalan, halk szóra Csürös kissé meghunyászkodott. Visszalépett kissé a kapu felé.

— Csak ezt kartam mondani — mormogta sokkal

csendesebben. — Isten áldja főtisztelendő uram. Nektek meg Pogányok, fel is út, le is út.

Belépett a kapun és bereteszelte az ajtót. Ugy ment fel a tornácra, hogy még vissza sem nézett.

Terkának, aki az ablak mögött leselkedett, félvállról vetette oda az ünneplő ruhára mutatva.

— Tedd le azt a cifra kacubajkát. Ideje, hogy a dolgod után láss. Hétköznapi van, ma nem lesz vacsora.

S hogy így elintézte a dolgot, kiment a gazdaságba, utána nézni a cselédek munkájának.

NEGYEDIK FEJEZET.

De nem találta helyét sem a szérűn, sem az istállóban. Viharzó indulata italt kívánt. Először a házban ivott, de a kriptai csend az agyára feküdt, szinte ostromozta. Terka eltűnt, mintha a föld nyelte volna el; a konyhában, a félrehúzott ételek alatt kialvóban parázslott a tűz, s a kisegítő asszony, akit déltájt hirtelen-ségben előkerítettek, éppen füles kosárba csomagolta a finom elemózsiát. Csűrös máskor talán felnyársalta volna ekkora merénylet láttán, most mégis úgy ment el mellette, mintha észre sem vette volna.

Átment a kocsmába. De nem a szövetkezetébe, nehogy összetalálkozzék a félemberekkel. Bort rendelt. Hosszú, szomjas kortyokban ivott; mintha a szesztől várta volna zürzavarosan kavargó gondolatainak tisztulását.

Azzal nagyjában tisztában volt, helyesen cselekedett; Csűrös eGrgelyen ne vihogjon a falu. Csűrös Gergely van olyan ember, hogy saját emberségéből is bíró

lehet. Hiába első gazda Pogány Ferenc, hiába tanította fiát tanítónak.

Csak az a három hónap...

Ezen elesikorgatta fogait néhány pohárhoszat. Hiszen ezt is Pogány Ferencnek köszönhetette. Pár rongyos barázda miatt, amit a tetejébe még vissza is mért a hatósági földmérő.

Ha úgy lehetne, ahogy a plébános mondta, hogy töröltetni...

Hirtelen felütötte fejét.

Amit a pap tud, tudják a fiskálisok is. Pár rankó, egy hízott malac és úgy kipörölik ezt a kis ügyet, hogy öröm lesz nézni

Egészen nekivádomott a felfedezésnek.

Bíróválasztásig ötször is elintézik a dolgot és akkor neki is beleszólása lesz a szavazatból. Hiába első gazda Pogány Ferenc! A nyolcvan hold, nyolcvan volna eladó föld.

hold, de neki is van, ha jól megszámolja, vagy hatvan! Meg pénze is, akár vehetne hozzá öt-hat holdat ha

De nincs. Zalaápatfalván nincs eladó föld, csak a temetőben. Ha csak Bálintnéval nem lehetne okosan beszélni. Az igazán eladhatna vagy ötöt a harminc holdjából. Mikor özvegy léteére csak baja van a cseledekkel.

Erre is ivott. De félig sem ürült ki a pohár, amikor hirtelen megállt szájában az ital.

Olyan gondolata támadt, hogy még a víz is kiverte tőle.

Mi az ördögnek vegyen öt hold földet drága pénzen Bálintnéől, mikor az öt holddal úgy sem érne semmit. S amikor megkaphatja mind a harmincat — ingyen. No, asszonyostól, az igaz, de kinek mi köze hőzzá... S akkor kerek kilencven holdja lenne...

Kirúgta maga alól a széket.

Özvegy Bálintné még ébren volt, amikor odaért a házhoz. Lisztet szitált a másnapi kenyérsütéshez. Amikor a vad kutyaugatásra kinézett és megpillantotta Csűröst a bereteszelt kapu előtt, még a szitát is el ejtette meglepetésében.

— Csűrös gazda... mit keres erre?

— Éppen téged. Engedj be, no.

A menyecske csipőre vágta két kezét.

— Van eszemben. Tán a falu szájára adjam magam?

— Azon már rajta vagy ugyanis...

— De nem kend miatt.

— Mindegy az, hé. De éppen, hogy amiatt jöttem.

Bálintné gondolkodott kicsit, de végül is kinyitotta a kaput. Amikor azonban a szobába értek, harsányan szembefordult.

— Aztán megmondom, nyugton maradjon kend, mert egyhamar eljár a kezem, meg a száni. Mert elneztem, hogy itt-ott titokban tette a szépet, de ne gondolja, hogy azért mindjárt ajtóstól ugorhat a házba.

Csüres nevetve ült le a kis asztal mellé.

— Ajtóstul? Kapustul! Lelkem, egyenesen kapustól!

Az asszony homloka összeráncolózott.

— Kend ivott... — nézett rá gyanakodva.

— Itam, hát. De te is adhatnál még néhány kortyot.

— Tán nem eleget ivott otthon — a kézfogón.

Csürös visszahőkölt. De aztán kedélyesen rábólintott.

— Nem bizony. Mert a kézfogó elmaradt. Hisz éppen azért jöttem. Hallgass meg, ná.

A menyecske még mindig gondolkozva állt. De azután alig láthatóan megrántotta vállát. Az almáriumhoz lépett és mázas cserépkorsóban bort tett az asztalra. Aztán maga is leült a túlsó oldalon.

— No, hallgatom.

Csürös ivott. Cigaretta-t vett elő a zsebéből, amit az ünnei alkalomra vett. Aztán előrehajolt.

— Tudod-e, hogy Pogány Ferenczel barátságos vagyunk?

— Tudom hát. Az egész falu tudja.

— Ő az első gazda. Én úgy harmadiknak, negyediknek kullogok utána. Ma mégis ő üzent nekem, hogy hagyjuk a békétlenséget, adjam a lányomat az ő fiának. Ő meg a legközelebbi választáson bíróvá tesz engem.

— Így hallottam én is.

— Fenét így! Úgy hallottad, hogy a lányom árán akarok bíró lenni.

— Hát aztán... ha egyszer szeretik egymást?

— De nem addig van az! Tudok én bíró lenni anélkül is, hogy Pogány Ferenc legyen a nászom. Meg első gazda is lehetek nélküle.

Az asszony érdeklődve húzódott közelebb. Csak politikus ember ez a Csűrös! Vajjon mit akar... azonkívül, amit eddig akart?

— Hogyan? — nézett a gazdára felelvenedő érdeklődéssel.

— Veled — nyúlt át az asztalon Csűrös és hirtelen megfogta a menyecske kezét.

De a lisztes kéz visszahződött.

— Velem-e? Nem értem.

— Ejh! — türelmetlenkedett a gazda. — Nekem van hatvan holdam, neked harminc. Az összesen kilencven. Pogányéknak csak nyolcvan holdjuk van...

— Még mindig nem értem.

Csűrös elnézően mosolygott.

— No, nem sok értelem szorult beléd, az bizonyos. Pedig egyszerű az ügy; elveszlek feleségül, Zsófi.

Mint egy tromfot úgy vágta ki a szót és várta a hatást, ami nem is késett. A menyecske felugrott az asztal mellől.

— Feleségül? Maga? Engem?

— Én téged. Első gazdáné leszel. Bíró felesége. No?

Bálintné homloka összeráncolódott.

— Tudja kend, miket beszél rólam a falu?

— Hogyne tudnám.

— Azért hozott keszkenőt, igaz-e?

— Azért-e? Fene tudja... Szép vagy te Zsófi. A földed nélkül is.

Ismét az asszony után nyúlt, de az fürge mozdulattal elsiklott előle.

— Azok után, amiket hallott — mégis pap elé vinne?

— Hát.

— Tegnap is itt talált valakit... — Mégis?

Csűrös szeme megvillámlott.

Annál inkább.

— Na látjal — bólintott az asszony. — Hát ezért nem leszek a feleséged

— A gazda ültében is megtántorodott, mintha

mellbelökték volna. Úgy nézett Bálintnéra, mint aki nem hisz a fülének.

— Mit mondtál?

A menyecskének szeme sem rándult.

— Azt mondtam, hogy nem leszek a felesége. Mert maga tegnap még csak úgy a kertek alól akart hozzám járni. Ma sem hites asszony kell magának, hanem híróbot, első-gazdaság, meg az, hogy boldogtalannak tudja Pogány Imrét.

A gazda felállt, tántorgott, pedig még nem volt részeg. Hangja azonban veszedelmesen lehalkult.

— Te...! Ezt mondd? Ezt mered mondani?

— Hogyne merném, mikor ez az igazság. Szégyelheti magát Csűrös Gergely.

A gazda megmarkolta poharát. Nekidőlt az asztalnak, szinte úgy látszott, keresztül esik rajta. Fogai közül sziszegve tört elő a hang.

— Te... azt ne mondd... meg azt se, hogy szeretted azt a fattyút!

Az asszony nem hagyta magát.

— Alig beszéltem vele. Nem olyan az, mint maga; nem kellek én annak még párnacihának se...!

— Tel

— Hallom. Pogány Imre tegnap csak éppen kihúzott a Zalából s már indult is, amikor maga ide-

toppant. Megmentett engem, meg a lovaimat is. S én most az ő boldogsága árán legyek bíróné? Magamfajta asszony ilyet nem tesz, gazd'uram. De férfi ember is alig.

Elhallgatott. Leporolta szoknyáját s mint aki végzett, félreállt az útból.

— Későre jár, Csűrös szomszéd. Még majd meggyanusítják velem és baj lesz miatta a bíróválasztáson.

Csűrös Gergely felegyenesedett. Teljesen nyugodtnak látszott csak arca sápadtsága árulta el, hogy mennyire haragszik.

— Szóval kikosaraztál — mormogta olyan hangon, hogy Bálintné háta beleviszilygott. — Sőt ki is dobsz. Na jól van, Zsófi... Én mondom neked, megemlegeted még a mai napot.

Tántorogva indult az ajtó felé, majd váratlanul meglódult és mint akit kergetnek, nekirohant a holdvilágtalan sötét éjszakának,

ÖTÖDIK FEJEZET.

Az esti találkozás után Pogány Imre úgy robbant haza, hogy szülei alig tudták követni. Egyenesen a szobájába ment, ahol sokáig gondolkozott, mitévő legyen most. Forrt benne a düh, a megalázottság haragja. De csak percekig. Vele született józan-sága csakhamar felülkerekedett benne. Megvacsorázott, mintha semmi sem történt volna, azután fogta a kalapját és elindult otthonról. Céltalanul járkált az utcán. Gondolkozott.

Ütközben azonban megpillantotta Csűröst, amint fureca, kacsázó lépésekkel a kocsmá felé tartott. Szóval, Terka egyedül van otthon, gondolta a tanító. Azal hirtelen átváltott az utcán és benyitott Csűrösök portájára.

Néma csend fogadta a tornácon s a szobákban is Arra gondolt, hogy Terka talán a kertben lesz s éppen visszafordult, amikor az asztal lapján fehér papírt pillantott meg.

Önkéntelen kíváncsisággal nyúlt utána, a követ-

kező pillanatban azonban már olyan önfeledt érdeklődéssel olvasta, mintha csak neki címzett levél lett volna.

Pedig a néhány sor Csűrösnek szólt. Terka írta. „Édesem, nem engedett ahhoz, akit szeretek. Én hát elmegyek itthonról. Ebben a házban megfuladnék az első darab kenyértől. Kár kerestetnie. Igyekszem úgy eltűnni, hogy sohase akadjanak rám, Terka“.

Ennyi volt az egész.

Pogány Imre visszatette a papírlapot az asztalra, azzal kifelé indult futva. Meg kell keresnie Terkát, ha a világ végére szökölt is apja házából.

*

Csűrös Gergely futásának lendülete nem sokáig tartott. Pár házzal távolabb lassított, azután tántorogva baktatott tovább. Feje elviselhetetlenül zúgott, szeme előtt néha bukfencet vetettek a zsuppfődeles házak.

A düh új és újabb hullámokban öntötte el, mint viharzó tengervíz a kikötőt.

— A szemét . . . — morogta eszelősen. — Mit mérészt De várj csak, várj . . .

— Ujra elhaladt a kocsmá előtt; betért és ivott. Azután tántorogva folytatta útját haza.

A vaksötét szobában tapogatózva kereste lányát.
A sárga fény szűk udvart kerített az asztal köré és
furcsa árnyékokat dobott a falra.

Szemébe tűnt a papírlap.

Nyögve huppant a székre és káprázó szemmel sil-
labizálta a gyors kezekkel ledobott írást.

Azután maga elé meredt sokáig, csaknem öntu-
datlanul.

Terka hát elment. Itthagya. Ezért taníttatta kis-
asszonyinak. A Pogány-gyerekek fogta pártját, nem
a tulajdon apjának. Meg a falunak. Meg Bálintnének.
Mindenkinek. Csak neki, a szülőjének lett ellensége.

És holnap már mindenki tudja majd a Csürös
Gergely esetét. Levigyorogják, ujjal mutogatnak feléje.
Még a félemberek is.

Hogy földet akart. Nem is asszony, hanem szok-
nya útján. A Bálintnét, meg a földjeit. Hogy így lehes-
sen bíró.

Felugrott.

Ezt nem! Ezek még nem ismerik Csürös Gergelyt!
Majd ő megmutatja!

Ha nem lehet bíró, nem lehet első gazda, az egész
falu megemlegeti a csúfságot, ami vele történt.

A részekek konok, eszelős dühével uszította ma-
gát egyre tajtékzóbb haragra. Körüljárta a szobát

öklével minden cél nélkül belevágott a nagy tükörbe. A sok alkohol már teljesen elvette esztét és többé nem számított embernek.

Az üveg csörömpölése kissé magához térítette. Kibotorkált a konyhába, megkereste a bort és csak úgy üvegből öntötte magába, mint a vizet.

Imbolyogva, vigyorgó képpel hámult körül. Azután részegen csuklott néhányat. A többi üveget, amit még maga sorakoztatott fel a kibékülés öröme, fölrúgta.

Visszament a szobába és felkapta a petróleumlámpát. Néhány takarót, rongyot, megymást rugdalt az asztal alá, azután hirtelen fölemelte és belevágta a lámpát az asztalládba. A petróleum szaga szempillantás alatt betöltötte a szobát. Vak sötét lett, csak az asztal alján pislogott tétován valami kicsike láng.

Füst csapott az arcába, hogy fuldokolva köhögni kezdett tőle. A részegség, a nehéz kábultság azonban annyira megmerevítette, hogy a lábát sem tudta megmozdítani.

A kicsi rózsaszínű láng lassan terjedt; kis fénykört vont maga köré, apró lángnyelvekkel folyta körül a ruhacsomót és a petróleumot követve, végigszaladt a padló hasadásain. Füst kavargott fölötte, fojtón. Aztán hirtelen lángrakapott az asztal.

A szoba egyszerre megvilágosodott. Fekete füst-felhők kavargtak benne s a koromszínű gomolygáson három-négy helyen is átvilágolt a tűz.

A szekrény, a szublód s a két ágy egyszerre fogott tüzet, majd csaknem ugyanabban a pillanatban röten izzani kezdtek a tetőgerendák s fullasztó hőség töltötte be a szobát.

Csűrös eleinte tétova vigyorgással támolygott, majd szakadozott szitkokat mormolva, ácsorgott a terjedő vész közepén. Amikor azonban a hőség torkonkapta, egyszerre villámlásszerűen csapott bele a rémület. De akkor már késő volt.

Felrántotta az ajlót és bukdácsolva törtetett ki a folyosóra.

A tornácra lefékezett és tajtékzó, eszelős dühhel rázta meg öklét a falu felé.

— Nesztek! — üvöltötte bele a tiszta, csillagos éjszakába. — Tegnap víz, máma tűz! Holnap éhhalál! Nesztek!

Ha valaki látta volna, nem tudta volna megállapítani, csak részeg-e, vagy már örvölt.

Kirohant az istállóba, felkapta a szénahúzózt és ahol érte, vak dühvel verni kezdte az állatokat.

A lángok röten felcsaptak, mint maga az égve pusztító végzet. A toronyban vészcs kongással jajdult

fel a harang s itt is, ott is megvilágosodtak a sötét alakok.

A fiatal tanító éppen akkor ért vissza a faluba, Bálintné kocsijával. Ott ült mellette Terka, akit még utólért az országúton, amint a szomszéd falu felé tartott. Imre sejtette, hogy ott megtalálja őt, a rokonainál, ahová apja elől akart menekülni.

Pogány Imre felállt a koci bakján, azután hirtelen visszaült és a lövak közé csapo tt. Csürös Terka megzökkent az ülésen.

— Jaj, ne siessünk. Ha apám meglát.

A tanító visszanézett rá.

— Anyámékhöz viszlek, kedves. De azt hiszem.
Nem folytatta.

Az akácos fordulójában hirtelen eléjük tárult az égő Csürös-porta.

A ház egyetlen lángtenger volt. Az istálló teteje is égett s a szérűn a kazlak félelmes látványt nyújtottak a vörös lobogásban.

A kidöntött kerítésnél, éppen ott, ahol Pogány megállította a kocsit, két ember vezetett egy harmadikat. Árnyékuk furesa táncot járt előttük, a tűz fénye mellett.

Terka sikoltva ugrott le a kocsiról.

— Apám!

Csűrös Gergely felemelte fejét. Ruhája meg volt perzselődve s homlokáról nagy darab véres bőr lógott.

Szeme tágra nyílt. De nem Terkát nézte, hanem Pogány Imrére bámult.

— Tel — hörögte s egyetlen rántással megszabadította magát kísérőitől.

A két férfi hosszú másodpercekig állt egymással szemben mozdulatlanul, mint két szobor.

Azután Csűrös feje lassan lehanyatlott.

Valami furcsa fintor húzódott el a száján és megtánlorodott

A tanító minden elfeledve, melléje ugrott.

— Orvoshoz! — kiáltotta. — Itt a koci. Segítség!

De Csűrös megtorpanó és lázas, fényes szeme most Terkát kereste.

A nyelve már érezhetően akadozott.

— Ti győztetek! — mondta mély torokhangon. — Ti ketten.

Megpróbált előre lépni, de megbícsaklott.

Intett.

— Imre...

— Itt vagyok.

— Neked mondom, ne tűrj magadban haragot, sem indulatot. Se bosszút. Soha. Gondolj erre itt...

Fejével a lobogó ház felé intett. Azután hirtelen összeroskadt. Valósággal lógva maradt a legények karján.

A lángoló ház mellett éppen akkor indult el siseteregve a kéziszivattyú vízszugara.

Terka apjára borult, de Imre elhúzta tőle.

— Induljunk innen, Terka. Ez nem neked való látvány. Én majd visszajövök apádért. Nem így gondoltuk. De az Isten tanítása néha fájdalmas dolog.

Az égő ház teteje recsegve omlott össze, mintha maga alá akarta volna temetni Csűrös Gergely régi haragját, kegyetlen bosszúállását és vak emberi gögjét. Amelyek jogán kimondta magára az önitéletet.

— VÉGE —

gi

Minden jog fenntartva.

Kiadja: Bartl Ferenc, Budapest, V., Visegrádi-utca 8.
Telefon: 326—482. Felelős kiadó: Bartl Ferenc.
Nyomatott: Globus Nyomdai Műintézet Rt., Budapest, VI. ker.,
Aradi utca 9. — Felelős: vitéz Margittay Antal igazgató.

Forgalomba hozza:

LENNERT JÁNOS

lapterjesztő vállalkozás

Ministry of Culture engedély száma: 41.391/1942

